

valóját, a biztatója vala a csüggedésben. A régiok templomait, melyeket égő lelkesedés, honszeretet emelt a dombtetőkre, egyre jobban kerüli. — kurtla kocsmák dohos levegőjében kurjongatnak az alkoholizmus merész titánjai, szánalmas metamorfozis közepe, mely az állatiasságba vezet, lerántják az Isten képét, vétkeznek a társadalom ellen, melyet jó példával iránynitani kellene, vétkeznek a haza ellen, melynek életerős, szép erkölcsökkel felfegyverzett gyermekeket kellene neveljenek. A hajdan kór megváltozott, a társadalmi élet oly mederben hömpölyög tova, melynek piszkos árjában a megnevesítés aranyere sohogysem férhet meg. Nem volna-e jobb a vasárnapi kocsmázás helyett oly egyesületek kifejllesztése, melyek szívképzőleg, nemesítőleg hatvány, megismertetnék a székely embert saját énjének nagy horderejével, melyek az összetartandóság és testvériség nagy eszméjét mélyen a szívekbe gyökereztetnék, a melyeknek jótékony melege a nyomor gőzét eloszlatná, s nyomában felragyogna a jobb lét sugára.

Más államokban, sőt még nálunk is egyes nemzetiségek között mily nagy eredményekkel munkálkodnak a különböző egyesületek. Csak a székely vesztegel, az említett módokon íssa saját sirját, a melybe idő előtt beletemetkezve, oly unokákat hagy hátra, kik testben enerváltak, lélekben örökösai a nem fékezett, ideg pusztító atyai vágyoknak és szenvedélyeknek. Mielőtt a mentő eszközök megjelenének, segítsünk mi is magunkon. Ti tanítók, ti vagytok a nemzet szellemi életének lelkes mozgatói, ti vagytok a megbeesülhetetlen nagyok, ti vagytok hivatva a megnevesítés nagy munkáján fáradozni, emeljétek fel a zászlót egyesült erővel, s mi bizunk, hogy nyomotokban a boldogulás enyhet adó forrása fog lakadni.

— Kussan laknak ők is. Onnan hoztatnak fel. Meguntak a vándor életet és ott telepedtek. Névnepok és nagy családi ünnepek alkalmával azonban külön meghívás folytán játszanak egy-egy szindarab töredéket, énekelnek is, szóval jó pénzért férj és feleség mulattatja a társaságot.

— Ebből élnek?

— Ó nem. Van nekük kis kocsmájuk pár hold földjük és ahból élnek. A mit játékokkal keresnek, az csak olyan mellékes jövedelem. A Sainéz-vér fel-fel pezsdülésének tesznek eleget, midőn játszanak.

— Itten meg nem tesznek egyebet csak, szerelmelkednek és közelgő idegen férfi láttára a lámpát eloltják.

— Ha akarja, megnézheti őket.

A spanyol a jobboldali ajtón át távozott, a mellékszobába, honnan pár perc alatt visszatért.

— Minden a legnagyobb rendben van, csak neki kell megjelenni, szólit elégedett mosolylyal a spanyol.

— Minden rendben van az igaz, de egytől megis tartók. Ki fog derülni majd a rejtély és ő ismét csak boldog lesz.

— En ellenkező nézetem vagyok. A látvány megfogja rendíteni és vagy öngyilkos lesz, vagy azonnal egy más lényre fog házaságra lépni, hogy ne békülhesen többé meg Flóriájával.

— Az meg lehet. No, de most jó lesz visszavonulnunk, mert már tizenkettő az óra és a bármely pillanatban megérkezhetik — szólit úraját megnéző Nagy Dániel.

A székely kérdésről.

(Máthé József könyve.)

A „maros-vásárhelyi székely társaság“ kiadásában egy nagyon érdekes munka jelent meg, a székely köznevelődési és közgazdasági ügyek legteljesebb harszásának Máthé Józsefnek a tollából. Nem léghől kapott, nagyra törő teoriák, melyeknek valósalága mese számba megy, nem a fantáziának, nem a képzelődésnek teljesedésére nem számító műveletei vannak a halvány papírra véve; a szerző közvetlen tapasztalatából merített igazságok jelennek meg rideg betűkben, minden sorából kiolvasható a fajszeretlet szülte szent lelkesedés és elmaradottságunk fölötti bánat; mostoha viszonyaink fölötti keserv, párosulva a szebb jövő hajnalának észpítő vágyával, szilárd bizalommal, reménnyel. Az ugy nevezett nemes, a fajtát a szent ügyekért küzdő léleknek legjóságosabb kifejezése a kis munka. A szerző lelke — úgy érzik a műből, — ott csapong a lassu onyézattal felett, le-le érezkedik a nyomornak kétségbejött dagályára. melyből, hogy apály következzék be a leghatásosabb eszközök megragadása szükséges.

Igazságos vádak, megszegyenítő korholások a faji értékek nem teljesülése, gazdasági sanyalódás a kulturának íjlesztő hiánya, a szellemi életnek pusztaszerítő pangása mind hangot találnak a betűk lélezolában, melyek egy harmóniába olvadva össze, csak segítőtért kiáltoznak.

Megrendíti az agy minden idegszálát, megrázza a szív minden horját, ama alapot nem nélkülöző panasz, mely a székely nép elhagyatottsága fölötti töprengésből takad, egész nyivoltában előtűnik az az ember a ki gondolat világából nem számúzi a szív szavát, a ítélt, mérlegeli a népet, melyet Clio vítének íktatott be, s még is osztályozza az, hogy a hontalanág keserű kenyerén, történelmileg, politikailag beteg népek között rabságra van kárhoztatva.

Megragadó hangon mélyed bele a szerző a bajok forrásukba, a mely tapasztaláson épít, ítéletei következtetések és a legtisztább igazságokat rejtit magukban.

Hasztalan van meg az ő erő, tehetőség, a szorgalom, az ősi birtokoknak tengernyi párczellákra való darabolása a tul népcsedés következtében nem képes a mindennapi kenyeret biztosítani, megszületik a nyomor, oda a reményesség, el vesz a hit, a vándorszerep a székelyé, utatlan utak fenyegeti az elpusztulást. Értő, mező szabadságot paragraphusokhoz mérték, egész terülmeket össze vásároltak, tagosítottak Az utóbbi helyzete a nép a jobbulás reményét, ámde mindennap csak újabb keserű csalódásra óbredett, a tehetősök, a hatalmasok uralták a helyzetet. Minden életfentartáshoz szükséges dologra bilincs lévén véve, az elzártság okozta azt, hogy a

— Az inast nem ártana figyelmeztetni, hogy bármint zajt hall, ne mutassa magát — mondta a spanyol.

— Igaz. Szinte elfeledtem — szólit Nagy és eszengett.

— Párancsol valamit uram — kérdé a inas.

— Igen. Figyelj. Bármiféle hangokat vagy zajt hallasz, meg ne jelenj, ne kutasd az okát, hanem aludj. Megértetted?... Azt akarom párancsolni, hogy aludj!... En most barátommal szobámba megyek, te eloldod itten a lámpát és távozol.

— A jobboldali szoba lámpája égve marad?

— Perazé. Hisz ott van a szinész pár — szólit Nagy Dániel.

— Mintha lépteket hallanék — figyel a spanyol.

Mind hárman figyelni kezdtek.

— Jön, — sottogta Nagy Dániel és sietve ment a spanyollal szobájában, melynek ajtaját bezárták.

János gyorsan eloltotta a lámpát és behupodott a pamlag alá.

A szobában sötét volt, csak a jobb oldalról hatott be gyenge fény.

— Az ajtó megnyílt. Egy férfi lépett a szobába.

Rónay Endre volt.

Caurron víz volt ruháján. A mint belépett megállott és körül tekintett a szobában.

— Sötét van — sottogta.

pénzintézetek előcsarnokai véna szomorú alakokkal vannak tele s hogy az uzoráruk nagy mértékben elszaporodtak. Az oláh bankok teljesen kiszípolozták az anyagi erőt, a szellemit, meg a lelkét a belái nyomor, az elnemzetietlenedés teszi tönkre.

E bajok orvoslását, a kivándorlás csökkentését vette ezéba az író lelke, de megható hangu rípiratában.

A jövő munkáját négy pontba csoportosítja: 1. birtok rendezés; 2. a nevelés- és oktatásügy rendezése; 3. ipar- és kereskedelem fejlesztése; 4. a telepítési kérdés helyes megoldása.

Vegye kezébe a kis könyvet a két hazának minden gyermeke, egyesült erővel kell küzdeni mentési harcban, mert csak ugy lehet biztosítani létét a nagy nemzet szilárdító elemnek.

III. B. 8.

Előfizetési felhívás

Október 1-ével az új negyed év megkezdődött. A „Csik megyei Híradó“ szerkesztősége nyugodt megelégedettséggel tekint vissza múltjára. A székely érdekek melletti önzetlen harszás, társadalmi, gazdasági életünk bajainak, hibáinak lelkiismeretes feltárása híven bizonyítja azt, hogy a jövőben is megérdemli a n. é. olvasó közönség lelkes támogatását. A nemes és a szép, az igaz és becsülésre méltó karöltve lát világot hasábjain, nagyra törő teoriáink nem jelennek meg a holt betűkben, a „Csik megyei Híradó“ a férfias munkálkodást tüzte zászlójára, a mely munkálkodás hivatva van lelkesen szolgálni a szegény székely haza ügyeit, előmozdítani a magyar állam eszme diadalát. Hittben megédzve, honszeremlőtől síthatva üdvözöljük olvasó közönségünk minden egyes tagját az új negyedév küszöbén és kérjük, hogy azt a kis anyagi áldozatot nem sajnálva, az előfizetést teljesíteni, illetve megújítani sziveskedjenek.

Az előfizetési díjak a következők:

Egész évre 6 korona.

Fél évre 3 „

Negyed évre 1 „ 50 fill.

A Szerkesztőség és kiadóhivatal.

Mindentéle.

— Kinevezés. A gergyó-szentmiklósi polgári iskolaszék az igazgatói kinevezésével újrarendésbe jött tanári állásra Fodor János polg. isk. tanárt hívta meg. Gratulálunk.

— Időjárás. Lumba, nehéz köd borong a tájon, a vón Hargita fölött elvonuló barna fel-

Majd észre vette a szomszéd szobában levő lámpa-fényt és örülni kezdett, hogy ellenfelét még ébren találhatja. Megtapogatta zsebeit mintha valamit keresett volna.

— Itt vagyok az hát! végre út a bosszu órája a megalázom és zérembert, ki még a párhaj után is ártergetni merészelt engemet. Eljöttem ezer villám között, patakzó zápor dacára is... Bosszum ide hozott, üzött, kergetett a nem fogok nyugodni, míg az ki nem elégtettetik!... A tenger kicsiny, a világűr nem elég nagy arra, hogy befogadhassa azt a bosszút, mely keblemet dulja, leziti!... Elérkezett az idő, midőn egyiknek buknia kell. Kényszeríteni fogom, hogy most megverekedjen velem, mert egyiknek pusztulnia kell és az ő lesz, én érzem. A bosszu aczéllá teszi izmainkat és én fogok, győzni! mert velem van az igazság!... Ah! e szobában sötét van, de a másikban ébren van a csalásvő, Annál jobb, legalább hamarabb eldől a kocka.

Megindult a viláosság felé, mely mint a Betlehembe utazó pásztoroknak a csillag, vezérfényül szolgált neki. Lár lépést alig tett előre, az elibe tártul látványtól visszatántorult. Oda kapott kezével szívéhez és zokogni kezdett.

A mellékszobából szerelmi sottogás, csókolózás hallatszott át hozzá.

Ő csak siratta elvesztett boldogságát. Fájdalma végtelen volt. Odátámolygott a pamlaghoz, melynek körvonalait a mellékszobából beható fény sejtetni engedte és belerogytott.

(Folyt. köv.)